

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Anexă la Ordinul MECC
nr. 1046 din 21 august 2019

**REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ (șc. națională)
ÎN ANUL DE STUDII 2019-2020**

Chișinău, 2019

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL

LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ (șc. națională)

ÎN ANUL DE STUDII 2019-2020

PRELIMINARII

Limba și literatura română (treapta gimnazială și liceală) și Literatura universală (treapta liceală) sunt discipline de bază obligatorii din aria curriculară *Limba și comunicare*, care contribuie plenar la formarea profilului vorbitorului cult de limba română. În conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, comunicarea în limba română este prima competență-cheie care definește o finalitate a procesului educațional, fapt ce accentuează ponderea disciplinelor în conturarea profilului absolventului.

CADRUL NORMATIV DE ORGANIZARE A PROCESULUI EDUCAȚIONAL

Documentele de tip reglator, în baza cărora se va organiza procesul educațional la Limba și literatura română și Literatura universală, în anul de studii 2019-2020, sunt:

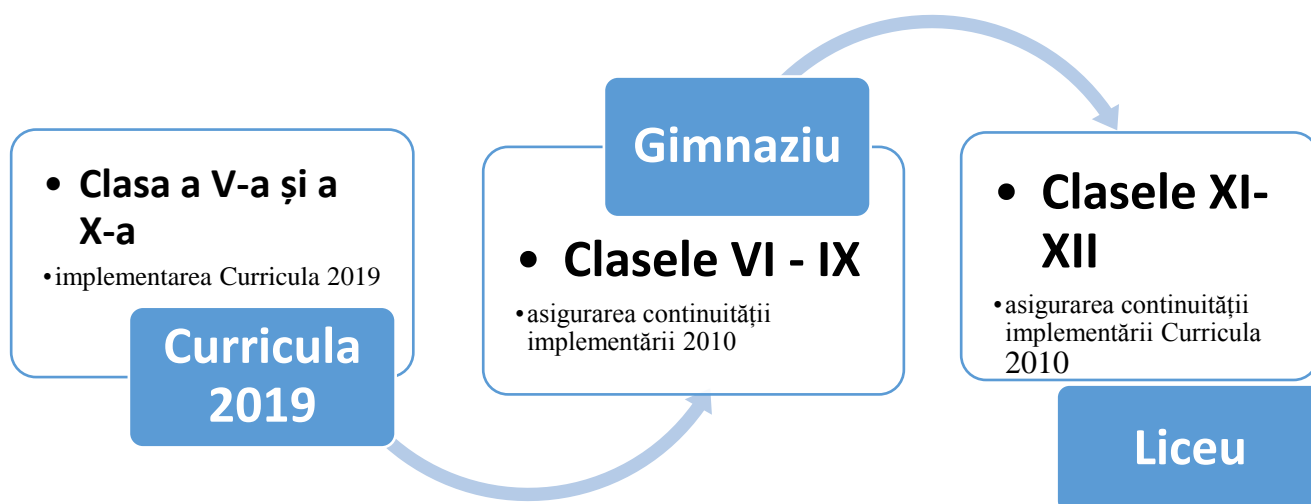
- Codul Educației al Republicii Moldova. Chișinău, 2014, nr. 152 din 17.07.2014. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324, art. nr. 634 din 24.10.2014;
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2019 – 2020 (aprobat prin ordinul nr. 321 din 29.03.2019);
- Standardele de eficiență a învățării (aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr.1001 din 23.12.2011);
- Curriculum național. Limba și literatura română pentru clasele V-IX (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);
- Curriculum național. Limba și literatura română pentru clasele X- XII (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);
- Curriculumul școlar pentru disciplina Limba și literatura română, clasele a V-a - a IX-a (aprobat prin ordinul nr. 244 din 27 aprilie 2010);
- Limba și literatura română, Curriculum pentru clasele a X-a și a XII-a (aprobat prin ordinul nr. 244 din 27 aprilie 2010);
- Curriculum național. Literatura universală pentru clasele X - XII (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);

- Literatura universală, Curriculum pentru clasele a X-a - a XII-a (aprobat prin ordinul nr. 244 din 27 aprilie 2010);
- Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general. (aprobat prin ordinul ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018. Chișinău, 2018).

DOMINANTE MANAGERIALE DE IMPLEMENTARE A CURRICULA 2019

În anul de studii 2019-2020, procesul educațional la Limba și literatura română și Literatura universală va fi realizat conform **curricula 2019 în clasele a V-a și a X-a**.

În celelalte clase se va asigura continuitatea implementării **curricula 2010**.

Atât în cazul utilizării curricula 2010, cât și curricula 2019, numărul de ore alocat pentru disciplinele Limba și literatura română și Literatura universală este în strictă conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2019 – 2020 (aprobat prin ordinul nr. 321 din 29.03.2019).

TEMA DE CERCETARE ȘI APLICARE

În vederea asigurării implementării graduale a curricula 2019, se recomandă valorificarea următoarelor teme de cercetare și aplicare:

- I. Managementul implementării calitative a curricula 2019 în clasele a V-a și a X-a;
- II. Instrucțiunea privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal: continuitate și racordare la curricula 2019;
- III. Metodologia formării și dezvoltării competențelor inter-/transdisciplinare ale elevului la Limba și literatura română și Literatura universală ;

IV. Evaluarea, instrument de asigurare a succesului elevului la Limba și literatura română și Literatura universală.

Totodată, în conformitate cu prevederile articolul 85 din *Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II*, cu privire la atribuțiile Comisiei metodice la nivelul instituției școlare, se va urmări:

- Elaborarea unui plan de activitate în vederea valorificării temei/temelor de cercetare și aplicare (parte a planului de activitate al comisiei metodice);
- Implementarea aspectelor teoretico-metodice a temei/temelor de cercetare și aplicare în cadrul orelor;
- Diseminarea experiențelor avansate și a modelelor practice de punere în aplicare a temei/temelor de cercetare prin publicarea buletinelor școlare, a articolelor de specialitate sau pe site-ul instituției de învățământ.

Fiecare comisie metodică are libertatea de a selecta una sau mai multe teme pentru cercetare și aplicare în cadrul seminarelor teoretico-practice la nivel instituțional și raional/municipal. Totodată, se va încuraja selectarea și derivarea unor aspecte ale temelor propuse pentru dezvoltare în cadrul rapoartelor de autoevaluare și a lucrărilor metodice pentru atestarea cadrelor didactice.

STRATEGIA DE PROIECTARE

Recomandările specificate conform reperelor metodologice din anii precedenți (2015-2019) sunt valabile, în contextul următoarelor precizări și completări.

În procesul de elaborare a proiectării de lungă durată, profesorul va respecta reglementările în vigoare, în conformitate cu Curricula 2010 și 2019, stabilind numărul unităților de învățare după cum urmează:

Clasa	Numărul de ore săptămânal	Numărul de ore per unit. de învățare	Numărul de unități de învățare		Numărul de ore anual	
			Umanist	Real	Umanist	Real
V	6	18 -20	10-11		204	
VI	6	12-15	14-17		204	
VII	5	12-15	11-14		170	
VIII	5	12-15	11-14		170	
IX	5	12-15	11-14		165	
X	4/5	18 -20	Umanist	Real	Umanist	Real
U/R		16-18	9-10	8-9	170	136
XI	4/5	12-15	Uman	Real	Uman	Real

U/R			11-14	10 -12	170	136
XII	4/5	12-15	Umanist	Real	Umanist	Real
U/R			11-14	10 -12	170	136

Curricula 2019 sunt cea de a doua generație de curricula centrate pe competențe. Documentele *asigură continuitatea* implementării politicilor educaționale naționale în procesul educațional, realizând dezvoltarea logică și firească a sistemului de competențe specifice disciplinelor Limba și literatura română și Literatura universală, în conformitate cu interesele și necesitățile actuale ale elevilor. În vederea asigurării calității implementării curricula și a continuității altor documente curriculare la nivelul ciclului primar, evidențiem câteva elementele de noutate.

Atenție! Numărul de ore, recomandat per unitate de învățare în clasele a V-a (18-20 ore) și a X-a s-a modificat (18-20 ore (profil umanist) și 16 -18 ore (profil real), respectiv și numărul de evaluări sumative proiectate este mai mic. Această prevedere este valabilă doar pentru clasele menționate. Astfel, fiecare unitate de învățare va include **lecția de sinteză**, **lecția de tip atelier** și va finaliza cu **evaluare sumativă**, urmată de **lecția de analiză a probei de evaluare**. Cea din urmă include activități postevaluative diferențiate: lucru asupra greșelilor și partea de reflecție în care, în baza unei liste de control, elevul se autoevaluează, punctând elementele care i-au reușit cel mai bine și cele asupra cărora este conștient că urmează să mai lucreze. Lecția de analiză a evaluărilor se înregistrează în catalogul școlar.

Fiecare unitate de învățare, în clasele a V-a – a XII-a , va include o **lecție de tip atelier** de scriere, de lectură, de discuție. Tipurile de ateliere vor fi alternate, iar ponderea acestora va fi echilibrată.

De asemenea, pentru fiecare treaptă de școlaritate, în vederea stimulării abordării inter-/ transdisciplinare a procesului educațional, recomandăm realizarea, în cadrul fiecărui semestru, a unui proiect educațional la Limba și literatura română și alte discipline școlare, care să fie centrat pe rezolvare de probleme, învățare prin cercetare, lucru în echipă.

În context, atenționăm asupra respectării raportului echilibrat dintre evaluările scrise, evaluările orale și evaluările complexe (probă practică). Raportul recomandat este **3:2:1** (3 probe scrise, 2 probe orale și 1 evaluare mixtă). Pe parcursul unității de învățare, se recomandă realizarea evaluărilor formative în funcție de necesitățile la clasă.

În clasele a VI-a –a XII-a elevul va acumula notele după cum urmează:

- evaluările sumative (în funcție de clasă);

- la prezentarea Portofoliului elevului la sfârșitul semestrelor (2 note anual);
- la produsele complexe elaborate acasă (un produs pentru fiecare unitate de învățare);
- la realizarea proiectelor (1-2 note).

Se vor efectua evaluări inițiale, în mod obligatoriu, doar la clasa a V-a și a X-a. Notele de la evaluarea inițială nu se înregistrează în catalogul școlar.

În anul de studii 2019-2020, trecerea de la învățământul primar la cel gimnazial reprezintă o schimbare semnificativă, iar adaptarea elevilor va solicita un efort susținut din partea tuturor actanților educaționali. În vederea asigurării implementării calitative a curriculumului și a creării unui mediu de învățare prietenos elevilor, profesorii își vor asuma conștient misiunea facilitării procesului de adaptare pentru prima generație de elevi, formați în conformitate cu prevederile Metodologiei de evaluare criterială prin descriptori (MECD)

În scopul eficientizării procesului de adaptare a elevilor clasei a V-a la un sistem de evaluare nou pentru ei, în perioada septembrie-octombrie 2019,

- 1.1 activitatea elevilor și rezultatele școlare vor fi evaluate **fără aprecierea cu note**, utilizând criterii, descriptori, calificative;
- 1.2 cadrele didactice vor explica elevilor corelarea descriptor - notă, astfel pregătind elevii pentru înțelegerea semnificației notelor;
- 1.3 cadrele didactice vor informa părinții despre specificul sistemului de evaluare nou pentru elevii din clasa a V-a și despre importanța implicării familiei în perioada de tranziție.

Atenție! În clasa a V-a, nu se vor acorda note la evaluările formative, rolul acestor evaluări fiind ghidarea elevului spre succes. Răspunsurile sporadice la lecție nu constituie temei pentru notare. Totodată, în primul semestru, recomandăm a nu acorda note de la „1” la „4” pentru temele de acasă.

Elevul va fi evaluat prin notă la evaluările sumative, la sfârșitul fiecărei unități de învățare. Rezultatele evaluării vor respecta principiul confidențialității, fiind comunicate elevului și părintelui fără a fi anunțate public. După realizarea evaluării sumative, profesorul desfășoară, în mod obligatoriu, lecția de analiză a rezultatelor evaluării care va include două aspecte importante:

- analiza rezultatelor, exerciții de remediere a greșelilor, explicații diferențiate;
- autoevaluare reflexivă, care stimulează învățarea conștientă, autonomă și centrată spre succesul elevului.

Atenție! În clasa a V-a notele de la „1” la „4” obținute la evaluarea sumativă nu se înregistrează în catalogul școlar. Profesorul va elabora **un plan de recuperare** și va efectua, în termen de maxim 1-2 săptămâni, proba repetată care va avea același grad de dificultate. De asemenea, elevii care au absentat vor susține obligatoriu proba de evaluare sumativă. În funcție de context, se stabilește data susținerii probei. Aceasta va avea loc după finalizarea lecțiilor, la ora agreată de profesor cu elevul/elevii care au absentat și/sau cei care au urmat planul de recuperare. Nota de la evaluarea repetată va fi înregistrată în ziua susținerii cu specificarea de rigoare în rubrica „Note” din catalogul școlar.

În clasa a V-a, evaluarea formativă nu se notează, punându-se accent pe autoevaluare.

În clasa a V-a elevul va acumula note după cum urmează:

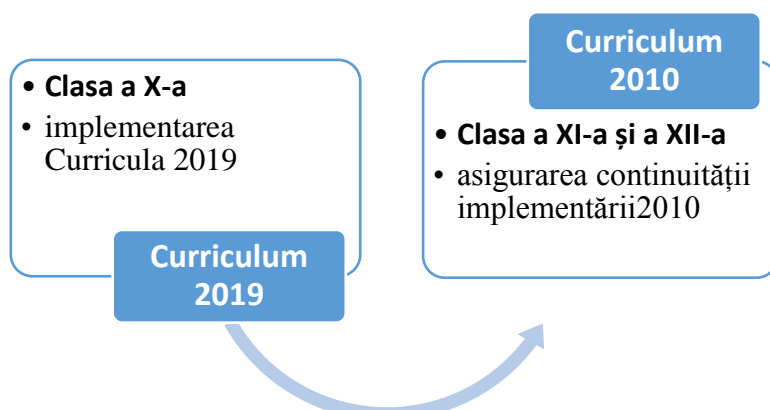
- evaluări sumative (10 -11 note);
- prezentarea Portofoliul de învățare a elevului la sfârșitul semestrelor (2 note);
- produse complexe elaborate acasă doar în semestrul II (5-6 note);
- proiectele educaționale (1-2 note).

Structura portofoliul de învățare a elevului va fi stabilită de către cadrul didactic în cooperare cu elevii. Se vor decide rubricile obligatorii de care se va ține cont la evaluarea de la sfârșitul semestrelor. Un exemplu recomandat pentru clasele care implementează noua curricula ar putea fi cel al structurii corelate sistemului competențelor specifice. Portofoliul de învățare va include produsele elaborate în cadrul lecțiilor de tip atelier, proiecte și materialele dezvoltate în procesul evaluărilor formative.

LITERATURA UNIVERSALĂ

La disciplina Literatura universală, prin curriculumul 2019, s-a reușit promovarea **unui concept unitar al disciplinei** în clasele liceale (profilul umanist) pentru instituțiile cu predare în limba română și în limba minorităților naționale. În acest an se vor implementa curricula 2010 și curricula 2019.

LITERATURA UNIVERSALĂ

În clasa a X-a cele 34 de ore sunt distribuite în cadrul a 3 unități de învățare conform prevederilor curriculare: *Antichitatea* – 15 ore; *Evul Mediu* – 6 ore; *Renașterea* -10 ore, urmărindu-se studierea diacronică a literaturii universale (epoci culturale și istorice, genuri și specii literare).

Atenție! Numărul de ore alocat unei unități de învățare va include **7 – 11 ore**, în funcție de clasă.

În clasa a X-a, cele 3 unități de conținut vor fi distribuite în cadrul a 4 unități de învățare. La discreția cadrului didactic sunt 3 ore care pot fi repartizate în funcție de viziunea și necesitățile la clasă. Unitatea de învățare *Antichitatea* se va realiza pe durata primului semestru, fiind eșalonată în două unități de învățare. Fiecare unitate de învățare va finaliza cu **evaluare sumativă**, urmată de **lecția de analiză a probei de evaluare**. Ponderea tipurilor evaluărilor sumative va respecta **principiul 2:1:1**. Se vor realiza 2 evaluări scrise, 1 evaluare orală și una complexă (probă practică).

De asemenea, fiecare unitate de învățare va include o **lecție de tip atelier** (de scriere, de lectură, de discuție etc.). Tipurile de ateliere sunt la latitudinea cadrului didactic care, dat fiind specificul disciplinei, ar putea pune un accent deosebit doar pe atelierul de lectură, de exemplu.

TEMA PENTRU ACASĂ

Aspectele esențiale privind temele pentru acasă vor fi reglementate în conformitate cu prevederile ***Instrucțiunii privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal*** (ordinul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării nr. 1249 din 22.08.2018).

Fiecare cadru didactic va verifica caietele elevilor cu tema pentru acasă cel puțin o dată în cadrul unității de învățare și va evalua prin notă doar produsul complex. Totodată, el monitorizează ritmicitatea realizării de către elev a

celorlalte teme pentru acasă, îl atenționează asupra greșelilor (de exemplu, asupra unor anumite ortograme), fără a-l nota în mod obligatoriu pentru fiecare temă în parte.

ASIGURAREA CU MANUALE

În anul de studii 2019-2020 se vor utiliza manualele în vigoare aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, iar pentru clasele în care se implementează noile curricula se vor realiza adaptările necesare, vor fi utilizate alte suporturi, resurse educaționale libere. Pentru ciclul liceal recomandăm utilizarea manualelor digitale, disponibile pe <http://literaturaromana.md/>).

CLASA	TITLUL	ANUL	AUTORI	EDITURA
5	Limba și literatura română	2015	A. Crișan, S. Dobra F. Sămihăian	Știința
6	Limba și literatura română	2017	A. Grama-Tomiță, L. State, L. Nicolaescu ș.a.	Cartier
7	Limba și literatura română	2012	O. Cosovanu, T. Cartaleanu ș.a.	Știința
8	Limba și literatura română	2019	T. Cartaleanu, M. Ciobanu ș.a.	Știința
9	Limba și literatura română	2016	T. Cartaleanu, M. Ciobanu	Știința
10	Limba și literatura română	2012	T. Cristei, T. Cartaleanu, ș.a.	Cartdidact
10	Literatura universală	2012	S. Pavlicenco	Litera
11	Limba și literatura română	2014	T. Cristei, T. Cartaleanu ș.a.	Cartdidact
11	Literatura universală	2013	I. Pilchin, M. Pilchin, N. Grîu-Roșior	Cartdidact
12	Limba și literatura română	2015	T. Cristei, T. Cartaleanu, A. Ghicov	Cartdidact
12	Literatura universală	2012	I. Pilchin, M. Pilchin, N. Grîu-Roșior	Prut Internațional

Totodată, atenționăm cadrele didactice asupra faptului că este interzisă impunerea părinților de a procura manuale de alternativă sub pretextul implementării noii curricula.

ASIGURAREA CONDIȚIILOR DE ACCES

În vederea reintegrării rapide și eficiente, o atenție sporită va fi acordată **copiilor din diasporă**, reîntorși de peste hotare. Formarea competențelor de comunicare în limba română este prima condiție care asigură integrarea copilului, de aceea profesorii vor manifesta o atitudine responsabilă. În acest caz, instituția nu va condiționa instituționalizarea copilului și nu va tergiversa procesul de înmatriculare a elevului, iar șeful comisiei metodice Limba și literatura română va monitoriza procesul de realizare a **planului individual de studiere** a conținuturilor curriculare conform Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2019 – 2020 (aprobat prin ordinul nr. 321 din 29.03.2019).

Natalia GRÎU, *consultant principal, Direcția învățământ general,
Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, grad didactic superior*